

جزوه جامع (شماره ۱ و ۲ و ۳) منابع تخصصی

آزمون استخدامی

منطقه آزاد تجاری – صنعتی دوغانرون

ویژه

دانشجویان پست‌های

کارشناس سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات

کارشناس امور گمرکی

کارشناس صدور مجوزهای اقتصادی

کارشناس هماهنگی اقتصادی

## مباحث اصلی:

۱. قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی
۲. مقررات صادرات و واردات
۳. اصول بازاریابی بین‌الملل و توسعه صادرات
۴. قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن
۵. طبقه‌بندی کالا و تعرفه گمرکی
۶. قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار
۷. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴
۸. مقررات درگاه ملی مجوزها
۹. اقتصاد خرد و کلان کاربردی
۱۰. مقررات اختصاصی قابل‌ابتنا در محیط مناطق آزاد

## توضیح مهم

این جزوه با رویکرد:

- آزمون‌محور
- حقوقی و قانون‌پایه
- متناسب با محیط اداری و اقتصادی مناطق آزاد
- قابل استفاده برای مشاغل تخصصی اقتصادی و بازرگانی

تنظیم شده است.

در موضوعات قانونی، تمرکز بر:

- تعاریف قانونی
- ساختار مفهومی

- تکالیف دستگاه‌ها
- حقوق فعالان اقتصادی
- فرآیندهای اداری
- نکات قابل طرح در آزمون

است.

فصل اول. کلیات حقوقی و جایگاه مناطق آزاد در سرمایه‌گذاری، تجارت و مقررات اقتصادی (صفحات ۱ تا ۵)

فصل دوم. قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی (FIPPA) و سازوکارهای جذب سرمایه (صفحات ۶ تا ۱۵)

فصل سوم. مقررات صادرات و واردات و ضوابط بازرگانی خارجی (صفحات ۱۶ تا ۲۵)

فصل چهارم. اصول بازاریابی بین‌الملل و توسعه صادرات با رویکرد کاربردی مناطق آزاد (صفحات ۲۶ تا ۳۲)

فصل پنجم. قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن (صفحات ۳۳ تا ۴۲)

فصل ششم. طبقه‌بندی کالا، تعرفه گمرکی، ارزش‌گذاری و رویه‌های مهم گمرکی (صفحات ۴۳ تا ۴۸)

فصل هفتم. قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و مقررات درگاه ملی مجوزها (صفحات ۴۹ تا ۵۵)

فصل هشتم. اقتصاد خرد و کلان کاربردی برای کارشناسان اقتصادی و صادراتی مناطق آزاد + جمع‌بندی نهایی و تست‌ها (صفحات ۵۶ تا ۶۰)

## کلیات حقوقی و جایگاه مناطق آزاد در سرمایه‌گذاری، تجارت و مقررات اقتصادی

### جایگاه حقوقی و اقتصادی مناطق آزاد

مناطق آزاد تجاری - صنعتی در نظام حقوقی و اقتصادی ایران با هدف‌هایی مانند:

- تسریع در انجام امور زیربنایی
- رشد و توسعه اقتصادی
- جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
- افزایش صادرات
- ایجاد اشتغال مولد
- حضور فعال در بازارهای جهانی
- انتقال فناوری
- تسهیل تولید و تجارت

ایجاد شده‌اند.

در آزمون‌های استخدامی مناطق آزاد، شناخت محیط حقوقی این مناطق اهمیت زیادی دارد؛ زیرا بسیاری از قوانین عمومی کشور در این مناطق با رویکرد تسهیل، تشویق سرمایه‌گذاری، روان‌سازی تجارت و حمایت از فعالیت اقتصادی تفسیر و اجرا می‌شوند، هرچند اصل حاکمیت قانون و ضرورت رعایت مقررات تخصصی همچنان برقرار است.

### ۱-۱. رابطه بین قانون عام و مقررات خاص در مناطق آزاد

در تحلیل سؤالات آزمونی باید توجه داشت که:

- برخی قوانین، عام و در سراسر کشور لازم‌الاجرا هستند.
- برخی مقررات، خاص بوده و به حوزه‌هایی مانند گمرک، سرمایه‌گذاری خارجی، مجوزها یا تجارت خارجی مربوط می‌شوند.
- در مناطق آزاد، علاوه بر قوانین ملی، مقررات خاص مناطق آزاد نیز نقش مهم دارند.

### قاعده مهم حقوقی

هرجا حکم خاص معتبر وجود داشته باشد، در همان قلمرو، بر حکم عام مقدم می‌شود؛ البته نه به‌طور مطلق، بلکه در حدود شمول و صلاحیت قانونی خود.

این نکته برای تحلیل مقررات:

- ورود و خروج کالا
- ثبت فعالیت اقتصادی

- صدور مجوز
- معافیت‌ها
- رویه‌های گمرکی
- مشوق‌های سرمایه‌گذاری

اهمیت زیادی دارد.

**مأموریت پست‌های شغلی مورد نظر در آزمون**

**الف) کارشناس سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات**

این پست معمولاً با موضوعات زیر سروکار دارد:

- معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری
- پاسخ‌گویی به متقاضیان سرمایه‌گذاری
- شناخت فرآیندهای اخذ مجوز
- آشنایی با حقوق سرمایه‌گذار
- تحلیل مشوق‌ها و محدودیت‌ها
- کمک به توسعه بازارهای صادراتی
- ارتباط با فعالان اقتصادی و نهادهای مرتبط

**ب) کارشناس امور گمرکی**

این پست نیازمند فهم دقیق:

- قانون امور گمرکی
- تشریفات گمرکی
- اسناد ورود و خروج کالا
- تعرفه
- ارزش‌گذاری
- طبقه‌بندی کالا
- رویه‌های گمرکی
- تخلفات و ضمانت اجراها است.

**ج) کارشناس صدور مجوزهای اقتصادی**

این پست بر محور:

- تسهیل کسب‌وکار

- شفافیت فرآیندها
- کاهش امضاهای طلایی
- درگاه ملی مجوزها
- بررسی مدارک
- اعلام شرایط، مدارک، زمان و هزینه صدور مجوزها قرار دارد.

#### د) کارشناس هماهنگی اقتصادی

این شغل نیازمند:

- درک سازوکارهای سیاست‌گذاری اقتصادی
- فهم تعامل سرمایه‌گذاری، تجارت، تولید و مقررات
- تحلیل آثار مقررات بر محیط کسب‌وکار
- هماهنگی بین واحدهای تخصصی

است.

#### منابع حقوقی اصلی این جزوه

منابع محوری مورد استفاده در این جزوه عبارت‌اند از:

۱. قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی
۲. آیین‌نامه اجرایی قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی
۳. قانون مقررات صادرات و واردات
۴. آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات
۵. قانون امور گمرکی
۶. آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی
۷. مقررات مربوط به تعرفه و طبقه‌بندی کالا
۸. قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار
۹. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
۱۰. مقررات مربوط به تسهیل مجوزهای کسب‌وکار و درگاه ملی مجوزها
۱۱. مقررات و رویکردهای اجرایی ناظر بر تجارت و سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد

#### ۱-۲. اهمیت رویکرد حقوقی در آزمون

در بسیاری از آزمون‌های تخصصی، سؤال‌ها صرفاً حفظی نیستند، بلکه بر فهم موارد زیر استوارند:

سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی دوغانرون

- تعریف دقیق مفاهیم قانونی
- تشخیص مرجع صلاحیت‌دار
- شناخت فرآیندها
- تفاوت بین مجوز، ثبت، اعلام، تأیید و موافقت
- شناخت ضمانت اجراها
- تشخیص استثنایها و موارد خاص

بنابراین داوطلب باید علاوه بر مطالعه متن، بتواند **منطق مقررات** را درک کند.

**مفاهیم پایه‌ای که در تمام فصول تکرار می‌شوند**

### ۱-۳. مجوز

مجوز، اجازه قانونی شروع، ادامه، توسعه یا بهره‌برداری از یک فعالیت اقتصادی است که توسط مرجع ذی‌صلاح صادر می‌شود.

### ۱-۴. سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری به کارگیری منابع مالی، فنی، مادی یا غیرمادی در فعالیتی اقتصادی با هدف تحصیل منفعت و بازده است.

### ۱-۵. صادرات

صادرات به معنای خروج کالا یا خدمات از قلمرو اقتصادی کشور با رعایت مقررات مربوط است.

### ۱-۶. واردات

واردات ورود کالا یا خدمات از خارج به قلمرو مورد نظر با رعایت ضوابط قانونی است.

### ۱-۷. تشریفات گمرکی

تشریفات گمرکی مجموعه اقداماتی است که برای اعمال مقررات گمرکی در ورود، خروج، ترانزیت، نگهداری، ارزیابی، ترخیص و کنترل کالا انجام می‌شود.

### ۱-۸. تعرفه گمرکی

تعرفه گمرکی نظامی از طبقه‌بندی کالاها همراه با مأخذ حقوق ورودی و کدگذاری آن‌هاست که برای شناسایی، ارزیابی و اخذ وجوه قانونی به کار می‌رود.

### نکات آزمون فصل اول

۱. مناطق آزاد با هدف تسهیل تجارت، جذب سرمایه و توسعه صادرات ایجاد شده‌اند.
۲. در تحلیل حقوقی، باید میان قانون عام و مقرر خاص تفاوت قائل شد.
۳. شغل‌های این آزمون نیازمند فهم همزمان اقتصادی و حقوقی هستند.
۴. مجوز با ثبت یا اعلام صرف متفاوت است.
۵. گمرک، سرمایه‌گذاری، صادرات و محیط کسب‌وکار دارای رژیم‌های مقرراتی تخصصی‌اند.

سوال ۱

کدام یک از موارد زیر از اهداف اصلی مناطق آزاد محسوب می‌شود؟

- الف) محدودسازی تجارت خارجی
- ب) کاهش کامل نظارت‌های قانونی
- ج) جذب سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات
- د) حذف تمام تشریفات اداری در همه حوزه‌ها

پاسخ صحیح: ج

سوال ۲

کدام گزینه درباره «مجوز» صحیح‌تر است؟

- الف) هر نوع اطلاع‌رسانی ساده به دستگاه اجرایی
- ب) اجازه قانونی برای انجام فعالیت اقتصادی توسط مرجع ذی‌صلاح
- ج) صرفاً یک توصیه اداری
- د) توافق شفاهی بین متقاضی و کارشناس

پاسخ صحیح: ب

فصل دوم

قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و سازوکارهای جذب سرمایه

مقدمه‌ای بر سرمایه‌گذاری خارجی

سرمایه‌گذاری خارجی از مهم‌ترین ابزارهای:

- تأمین مالی
- انتقال فناوری
- توسعه اشتغال
- ارتقای بهره‌وری
- افزایش صادرات
- گسترش ارتباطات بین‌المللی اقتصادی

است.



در نظام حقوقی ایران، مهم‌ترین متن در این حوزه **قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی** است که غالباً با عنوان **FIPPA** شناخته می‌شود. این قانون به‌منظور:

- تشویق ورود سرمایه خارجی
- ایجاد اطمینان حقوقی برای سرمایه‌گذار
- تعیین چارچوب حمایت‌های قانونی
- مشخص کردن حقوق و تکالیف طرفین

تدوین شده است.

## ۲-۱. تعریف سرمایه‌گذار خارجی

در مفهوم کلی، سرمایه‌گذار خارجی شخص حقیقی یا حقوقی غیرایرانی است که طبق ضوابط قانونی، سرمایه خود را برای فعالیت اقتصادی مجاز در کشور وارد می‌کند.

سرمایه‌گذار خارجی ممکن است:

- شرکت خارجی باشد
- شخص حقیقی خارجی باشد
- نهاد یا بنگاه خارجی باشد
- در قالب مشارکت با طرف ایرانی فعالیت کند
- یا در برخی موارد در قالب ترتیبات قراردادی خاص وارد شود

## قلمرو شمول قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی

این قانون ناظر بر سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های مجاز اقتصادی است.

بنابراین اصل مهم آن است که:

**اولاً:** سرمایه‌گذاری باید در زمینه‌ای مجاز انجام شود.

**ثانیاً:** پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی باید در **چارچوب قانون** و با رعایت موازین مقرر انجام شود.

**ثالثاً:** سرمایه‌گذار خارجی از حمایت‌هایی بهره‌مند می‌شود که قانون پیش‌بینی کرده است، نه از هر نوع امتیاز نامحدود.

## ۲-۲. اشکال سرمایه‌گذاری خارجی

در یک تقسیم‌بندی کاربردی، سرمایه‌گذاری خارجی ممکن است به دو صورت عمده مطرح شود:

### ۱. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

یعنی سرمایه‌گذار در فعالیت اقتصادی مشارکت مستقیم می‌کند و در سود و زیان و اداره یا مالکیت پروژه نقش دارد.

## ۲. سرمایه‌گذاری خارجی در چارچوب ترتیبات قراردادی

مانند روش‌هایی که بازگشت سرمایه و منافع از طریق قرارداد و سازوکارهای مورد توافق انجام می‌شود.

### نکته آزمونی

سؤال‌ها معمولاً از شما می‌خواهند تفاوت سرمایه‌گذاری مستقیم با تأمین مالی صرف یا فروش ساده کالا را بفهمید.

### سرمایه خارجی شامل چه چیزهایی می‌شود؟

در رویکرد قانونی، سرمایه خارجی فقط پول نقد نیست، بلکه می‌تواند شامل موارد متعددی باشد، از جمله:

- وجوه نقدی
- ماشین‌آلات و تجهیزات
- ابزار و قطعات
- دانش فنی
- حقوق مالکیت صنعتی
- تخصص‌های فنی و مدیریتی
- سود قابل انتقال ناشی از سرمایه‌گذاری قبلی
- سایر اقلام دارای ارزش اقتصادی که قانون بپذیرد

### اهمیت این موضوع

برای پست کارشناس سرمایه‌گذاری، دانستن این نکته مهم است که سرمایه‌گذاری صرفاً به ورود ارز محدود نیست و ممکن است اشکال متنوعی داشته باشد.

## ۳-۲. مرجع پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی

در سؤالات آزمونی، یکی از نکات مهم، شناخت مرجع قانونی بررسی و پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی است.

در این حوزه، فرآیندها از مجاری تعیین‌شده قانونی پیگیری می‌شوند و بررسی طرح از حیث:

- انطباق با قانون
- مجاز بودن موضوع
- آثار اقتصادی
- شرایط اجرایی
- نوع سرمایه

اهمیت دارد.

نکته مهم این است که پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی یک فرآیند ضابطه‌مند است و صرف تمایل سرمایه‌گذار برای ورود کافی نیست.

سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی دوغانرون

## حمایت‌های قانونی از سرمایه‌گذار خارجی

قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی با هدف افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران، برخی حمایت‌ها را پیش‌بینی می‌کند. مهم‌ترین محورهای حمایتی عبارت‌اند از:

۱. رفتار قانونی و غیرتبعیض‌آمیز
۲. امکان برخورداری از حقوق مشابه در حدود قانون
۳. حمایت در برابر سلب مالکیت یا ملی‌شدن در چارچوب شرایط قانونی
۴. امکان انتقال اصل سرمایه، سود و منافع تحت ضوابط قانونی
۵. امکان جبران خسارت در موارد مقرر قانونی
۶. امکان ارجاع اختلافات در حدود سازوکارهای قانونی و قراردادی

### نکته بسیار مهم

این حمایت‌ها مطلق و بی‌قید نیستند؛ بلکه در چارچوب:

- قوانین کشور
- مجوز صادره
- شرایط پذیرش
- مقررات ارزی، مالی، مالیاتی، گمرکی و تجاری

اعمال می‌شوند.

## ۴-۲. اصل رفتار عادلانه و حمایت قانونی

یکی از منطق‌های حاکم بر قوانین سرمایه‌گذاری این است که سرمایه‌گذار باید اطمینان داشته باشد:

- مقررات روشن است،
- تصمیم‌ها سلیقه‌ای نیست،
- فرآیند اداری قابل پیگیری است،
- حقوق مکتسبه او در چارچوب قانون محترم شمرده می‌شود.

این نکته در آزمون‌ها ممکن است تحت عنوان:

- امنیت حقوقی سرمایه‌گذاری
- ثبات نسبی مقررات
- تضمین حقوق قانونی سرمایه‌گذار

مطرح شود.

از موضوعات مهم در حقوق سرمایه‌گذاری این است که اگر به موجب قانون و برای منافع عمومی، اقدامی مانند سلب مالکیت یا ملی شدن نسبت به سرمایه‌گذاری صورت گیرد، این امر باید:

- مستند به قانون باشد
- غیر تبعیض‌آمیز باشد
- همراه با جبران مناسب در حدود ضوابط قانونی باشد.

### برداشت آزمونی

اگر در سؤال گزینه‌ای مطلق وجود داشته باشد که بگویید «دارایی سرمایه‌گذار خارجی تحت هیچ شرایطی قابل تعرض نیست»، چنین گزاره‌ای معمولاً صحیح نیست؛ زیرا اصل، حمایت قانونی است، اما در چارچوب قانون و با رعایت شرایط عمومی ممکن است محدودیت‌هایی اعمال شود.

### ۵-۲. انتقال سرمایه و سود

یکی از انگیزه‌های مهم سرمایه‌گذار خارجی، امکان انتقال:

- اصل سرمایه
- سود
- عواید
- منافع حاصل
- اقساط مربوط به ترتیبات قراردادی
- وجوه ناشی از فروش یا واگذاری سرمایه‌گذاری

است.

قانون در این حوزه اصل امکان انتقال را با رعایت ضوابط مقرر می‌پذیرد.

اما در عمل، این موضوع تابع:

- مجوز قانونی
- مقررات ارزی

- اسناد و مدارک مثبت
- احراز انجام سرمایه‌گذاری
- ضوابط بانکی و مالی

نیز هست.

## ورود سرمایه و ثبت آن

برای برخورداری از حمایت‌های قانونی، نحوه ورود سرمایه و مستندسازی آن اهمیت زیادی دارد.

کارشناس سرمایه‌گذاری باید بداند که:

۱. منشأ و نوع سرمایه باید روشن باشد.
۲. ورود سرمایه باید در قالب‌های قابل شناسایی و قابل ثبت انجام شود.
۳. مستندات ورود سرمایه در فرآیندهای بعدی مانند انتقال سود یا اصل سرمایه اهمیت پیدا می‌کند.
۴. تفاوت میان سرمایه واقعی، تعهد به سرمایه‌گذاری و صرف اعلام آمادگی باید مشخص باشد.

## اهمیت کاربردی

در پرونده‌های سرمایه‌گذاری، ضعف در مستندسازی می‌تواند در آینده مشکلات جدی برای:

- احراز میزان سرمایه
- استفاده از حمایت‌ها
- انتقال منافع
- حل اختلاف

ایجاد کند.

## ۶-۲. رابطه سرمایه‌گذاری خارجی با مناطق آزاد

مناطق آزاد از نظر سیاست‌گذاری، بستر مناسبی برای جذب سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند؛ زیرا معمولاً:

- فرآیندها تسهیل شده‌تر است
  - ارتباط با تجارت خارجی بیشتر است
  - مزیت‌های لجستیکی و تجاری وجود دارد
  - معافیت‌ها یا مشوق‌هایی در چارچوب مقررات خاص دیده می‌شود
- با این حال، سرمایه‌گذاری در این مناطق نیز خارج از چارچوب قانون نیست و باید:

- موضوع فعالیت مجاز باشد
- مجوزها اخذ شود

- ضوابط مربوط به ثبت، بهره‌برداری، گمرک، مالیات و تجارت رعایت شود

### نقش کارشناس سرمایه‌گذاری در فرآیند جذب سرمایه

کارشناس سرمایه‌گذاری در محیط مناطق آزاد معمولاً باید این توانایی‌ها را داشته باشد:

۱. معرفی دقیق فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۲. پاسخ‌گویی حقوقی اولیه به متقاضی
۳. تشریح فرآیندهای اخذ مجوز و ثبت
۴. تبیین مشوق‌ها و محدودیت‌ها
۵. جمع‌آوری و بررسی مدارک
۶. هماهنگی با واحدهای صدور مجوز، حقوقی، گمرک، ثبت و اقتصادی
۷. پیگیری پرونده تا مرحله تصمیم‌گیری

### ۲-۷. محدودیت‌ها و ملاحظات قانونی

همه فعالیت‌ها برای سرمایه‌گذاری آزاد نیستند.

محدودیت‌ها ممکن است ناشی از:

- قوانین بالادستی
- ممنوعیت‌های موضوعی
- ملاحظات امنیتی
- سیاست‌های اقتصادی
- الزامات زیست‌محیطی
- ضوابط مالکیت
- مقررات خاص بخش مربوط

باشند.

بنابراین در تحلیل هر پرونده باید پرسید:

۱. موضوع سرمایه‌گذاری مجاز است یا نه؟
۲. مرجع مجوزدهنده کدام است؟
۳. آیا فعالیت نیاز به موافقت‌های تخصصی دارد؟
۴. چه محدودیت‌هایی در تملک، بهره‌برداری یا انتقال وجود دارد؟

### حل و فصل اختلافات در سرمایه‌گذاری

در حوزه سرمایه‌گذاری، اختلاف ممکن است میان:

- سرمایه‌گذار و شریک ایرانی
- سرمایه‌گذار و دستگاه طرف قرارداد
- سرمایه‌گذار و مرجع اداری
- سرمایه‌گذار و بهره‌بردار اجرایی

ایجاد شود.

راه‌های حل اختلاف ممکن است شامل:

- مذاکره
- سازوکارهای قراردادی
- رسیدگی قضایی
- داوری در حدود مجاز قانونی و قراردادی

باشد.

### نکته مهم

در آزمون‌ها ممکن است از شما پرسیده شود که حل اختلاف در سرمایه‌گذاری صرفاً تابع خواست یک‌طرفه سرمایه‌گذار نیست؛ بلکه تابع قانون، قرارداد و صلاحیت مراجع ذی‌ربط است.

## ۸-۲. مفهوم امنیت سرمایه‌گذاری

امنیت سرمایه‌گذاری به این معناست که فعال اقتصادی بتواند در یک محیط:

- قابل پیش‌بینی
- شفاف
- قانون‌مند
- نسبتاً باثبات
- غیرسلیقه‌ای

تصمیم‌گیری کند.

این مفهوم فقط به امنیت فیزیکی محدود نیست، بلکه امنیت:

- حقوقی
- اداری
- قراردادی

- اقتصادی

را نیز در بر می گیرد.

### نکات مقایسه‌ای مهم برای آزمون

#### تفاوت سرمایه‌گذاری خارجی با تجارت خارجی

- در تجارت خارجی، ممکن است صرفاً خرید و فروش کالا انجام شود.
- در سرمایه‌گذاری خارجی، عنصر به کارگیری سرمایه در فعالیت اقتصادی و تحمل ریسک و انتظار بازده وجود دارد.

#### تفاوت سرمایه‌گذاری با تأمین مالی

- تأمین مالی ممکن است در قالب وام یا اعتبار باشد.
- سرمایه‌گذاری غالباً با مشارکت در فعالیت اقتصادی و پذیرش ریسک همراه است.

#### تفاوت مجوز سرمایه‌گذاری با مجوز بهره‌برداری

- مجوز سرمایه‌گذاری ناظر بر پذیرش یا اجازه کلی ورود به طرح است.
- مجوز بهره‌برداری ناظر بر مرحله فعالیت عملیاتی و شروع بهره‌برداری از واحد یا پروژه است.

### جمع‌بندی و تست‌های فصل دوم

#### جمع‌بندی

۱. قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مهم‌ترین مبنای حقوقی این حوزه است.
۲. سرمایه خارجی صرفاً پول نقد نیست.
۳. سرمایه‌گذاری باید در بخش‌های مجاز اقتصادی انجام شود.
۴. حمایت از سرمایه‌گذار در چارچوب قانون و نه به صورت مطلق اعمال می‌شود.
۵. انتقال اصل سرمایه و سود تابع ضوابط قانونی و مستندسازی است.
۶. امنیت حقوقی و شفافیت، از عناصر مهم جذب سرمایه‌اند.
۷. مناطق آزاد بستر تسهیل‌شده‌تری برای جذب سرمایه فراهم می‌کنند، اما خارج از قانون نیستند.

#### تست‌ها

#### سوال ۱

کدام مورد می‌تواند در مفهوم سرمایه خارجی قرار گیرد؟

الف) فقط اسکناس خارجی

ب) فقط ملک مسکونی



ج) وجوه نقد، تجهیزات و دانش فنی

د) فقط سود تضمین شده بانکی

پاسخ صحیح: ج

## سوال ۲

حمایت از سرمایه‌گذار خارجی در نظام حقوقی ایران چگونه است؟

الف) مطلق و بدون قید

ب) صرفاً شفاهی

ج) در چارچوب قانون و ضوابط مقرر

د) فقط برای شرکت‌های بسیار بزرگ

پاسخ صحیح: ج

## فصل سوم

### مقررات صادرات و واردات و ضوابط بازرگانی خارجی

#### مفهوم و جایگاه مقررات صادرات و واردات

قانون و مقررات صادرات و واردات از مهم‌ترین ابزارهای تنظیم تجارت خارجی کشور هستند.

این مقررات مشخص می‌کنند:

- چه کالایی قابل ورود یا خروج است
- تحت چه شرایطی
- با چه مجوزهایی
- با چه محدودیت‌هایی
- توسط چه اشخاصی
- با چه تشریفات

برای پست‌های:

- کارشناس توسعه صادرات
- کارشناس امور گمرکی
- کارشناس مجوزهای اقتصادی
- کارشناس هماهنگی اقتصادی

### ۳-۱. تعریف صادرات و واردات

#### صادرات

خروج کالا از کشور یا قلمرو اقتصادی مربوط به منظور فروش، مصرف، استفاده یا انتقال قانونی به خارج.

#### واردات

ورود کالا از خارج به کشور یا قلمرو اقتصادی مربوط با رعایت قوانین و مقررات.

#### نکته

در تحلیل دقیق، باید میان:

- ورود موقت
- صدور موقت
- ترانزیت
- ورود قطعی
- صدور قطعی

تفاوت قائل شد.

### دسته‌بندی کالاها از نظر مقررات بازرگانی

در مقررات تجارت خارجی، کالاها ممکن است از حیث ورود و صدور در دسته‌هایی قرار گیرند. دسته‌بندی‌های رایج آزمونی معمولاً شامل این مفاهیم‌اند:

#### ۱. کالای مجاز

کالایی که ورود یا صدور آن با رعایت ضوابط عمومی بلامانع است.

#### ۲. کالای مشروط

کالایی که ورود یا صدور آن نیازمند اخذ مجوز یا رعایت شرایط خاص است.

#### ۳. کالای ممنوع

کالایی که به موجب شرع یا قانون، ورود یا صدور آن ممنوع است.

#### نکته آزمونی

یکی از پرتکرارترین سؤالات این حوزه، تشخیص تفاوت «مجاز»، «مشروط» و «ممنوع» است.

### ۳-۲. نقش ثبت سفارش و مجوزها

سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی دوغانرون

در حوزه واردات، بسته به نوع کالا و مقررات جاری، ممکن است:

- ثبت اطلاعات تجاری
- اخذ مجوزهای تخصصی
- رعایت استاندارد
- تأیید منشأ
- مجوز بهداشتی، قرنطینه‌ای، فنی یا ایمنی

ضروری باشد.

### اهمیت برای پست صدور مجوزهای اقتصادی

کارشناس باید بتواند تشخیص دهد:

- چه چیزی مجوز است،
- چه چیزی استعمال است،
- چه چیزی شرط فنی است،
- و چه چیزی صرفاً ثبت اطلاعات است.

### سیاست‌های تجاری و محدودیت‌های بازرگانی

دولت‌ها برای تنظیم تجارت خارجی از ابزارهای مختلف استفاده می‌کنند، از جمله:

- تعرفه
- ممنوعیت
- سهمیه
- ضوابط فنی
- مجوزهای تخصصی
- کنترل ارزی
- مشوق‌های صادراتی

در آزمون، ممکن است از شما پرسیده شود که هدف این ابزارها چیست. پاسخ می‌تواند شامل:

- حمایت از تولید داخلی
- تنظیم بازار
- حفظ سلامت عمومی
- حفاظت از منابع
- کنترل کیفیت

- مدیریت تراز تجاری

باشد.

### ۳-۳. توسعه صادرات

توسعه صادرات صرفاً افزایش عدد صادرات نیست، بلکه شامل:

- شناسایی بازار هدف
- ارتقای کیفیت کالا
- استانداردسازی
- بازاریابی خارجی
- بسته‌بندی مناسب
- تسهیل حمل‌ونقل
- کاهش موانع اداری
- دسترسی به اطلاعات بازار
- حمایت مالی و بیمه‌ای

است.

### نقش مناطق آزاد

مناطق آزاد می‌توانند با:

- تسهیل تجارت
- کاهش زمان فرآیندها
- ارائه خدمات لجستیکی
- ایجاد خوشه‌های صادراتی
- تسهیل ارتباط با بازارهای منطقه‌ای

در توسعه صادرات نقش مهمی ایفا کنند.

### اسناد متداول در تجارت خارجی

کارشناس توسعه صادرات یا امور گمرکی باید با اسناد متداول آشنا باشد، از جمله:

- پیش‌فاکتور
- فاکتور
- بارنامه

- گواهی مبدأ
- فهرست عدل‌بندی
- بیمه‌نامه
- مجوزهای قانونی لازم
- اسناد حمل
- اسناد بانکی
- اسناد گمرکی

### نکته آزمونی

گاهی سؤال‌ها به‌جای خود قانون، از کاربرد اسناد پرسیده می‌شوند. برای مثال:

- گواهی مبدأ برای احراز منشأ کالا اهمیت دارد.
- بارنامه به حمل کالا مربوط است.
- فهرست عدل‌بندی مشخصات بسته‌ها را نشان می‌دهد.

### ۳-۴. گواهی مبدأ و اهمیت آن

گواهی مبدأ سندی است که منشأ تولید یا ساخت کالا را مشخص می‌کند.

اهمیت آن در موارد زیر زیاد است:

- اعمال تعرفه ترجیحی
- رعایت مقررات مبدأ
- استفاده از توافقات تجاری
- کنترل محدودیت‌های تجاری
- احراز اصالت و مسیر تجاری کالا

### نقش استاندارد، قرنطینه و ضوابط فنی

همه محدودیت‌های واردات و صادرات ماهیت تجاری صرف ندارند. برخی محدودیت‌ها:

- بهداشتی
- ایمنی
- استاندارد
- زیست‌محیطی
- قرنطینه‌ای

هستند.

## مثال

- کالاهای غذایی ممکن است نیازمند مجوز بهداشتی باشند.
- برخی محصولات کشاورزی مشمول ضوابط قرنطینه‌ای‌اند.
- برخی تجهیزات باید استاندارد یا تأییدیه فنی داشته باشند.

## نکته مهم

کارشناس باید بداند مجوز بازرگانی با مجوز تخصصی فنی یا بهداشتی یکسان نیست، هرچند ممکن است در یک فرآیند به هم مرتبط شوند.

## ۵-۳. ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها

ممنوعیت یا محدودیت تجاری ممکن است ناشی از:

- قانون
- مصلحت عمومی
- بهداشت و سلامت
- امنیت
- حمایت از تولید
- حفاظت از محیط زیست
- ملاحظات شرعی
- الزامات بین‌المللی

باشد.

## تفاوت مهم

- ممنوعیت یعنی اصولاً انجام عمل مجاز نیست.
- محدودیت یا شرط یعنی با رعایت شرایط خاص ممکن است مجاز باشد.

## مشوق‌های صادراتی

مشوق‌های صادراتی ابزارهایی هستند که برای تقویت حضور بنگاه‌ها در بازارهای خارجی به کار می‌روند. این مشوق‌ها می‌توانند شامل:

- حمایت اطلاعاتی
- کمک به حضور در نمایشگاه‌ها
- تسهیل حمل‌ونقل

- مشوق‌های مالی
- تسهیل بازگشت ارز
- حمایت بیمه‌ای و اعتباری
- تسهیل مجوزها

باشند.

### نکته آزمونی

در سؤال‌های مفهومی، توسعه صادرات نیازمند ترکیبی از:

- سیاست‌گذاری مناسب
- کاهش هزینه مبادله
- کیفیت مناسب
- شناخت بازار
- ثبات مقررات

است.

### ۳-۶. بازگشت ارز حاصل از صادرات

در نظام تجاری و ارزی، یکی از موضوعات مهم، ضوابط مربوط به بازگشت ارز حاصل از صادرات است.

این موضوع در عمل تابع:

- مقررات ارزی
- سامانه‌های تعیین‌شده
- اسناد صادراتی
- ضوابط بانک مرکزی و مراجع ذی‌ربط

است.

### اهمیت برای کارشناس توسعه صادرات

او باید بداند توسعه صادرات فقط صدور کالا نیست، بلکه پیگیری مسائل:

- ارزی
- بانکی
- قراردادی
- حمل‌ونقل

- اسنادی

نیز اهمیت دارد.

### تخلفات و ریسک‌های رایج در تجارت خارجی

برخی ریسک‌ها و تخلفات رایج عبارت‌اند از:

- اظهار خلاف واقع
- ارائه اسناد نادرست
- عدم رعایت مجوزهای لازم
- تخلف در ارزش‌گذاری
- تخلف در تعرفه
- صدور یا ورود کالای ممنوع
- استفاده نادرست از معافیت‌ها
- عدم رعایت تعهدات ارزی

### اهمیت آزمونی

سؤال‌ها ممکن است به صورت مصداقی مطرح شوند و از شما بخواهند تشخیص دهید کدام رفتار «نقض مقررات» است.

### ۷-۳. تفاوت صادرات کالا و صادرات خدمات

در توسعه صادرات، نباید مفهوم صادرات را فقط به کالا محدود کرد.

صادرات خدمات نیز اهمیت زیادی دارد؛ مانند:

- خدمات فنی و مهندسی
- خدمات گردشگری
- خدمات نرم‌افزاری
- خدمات مشاوره‌ای
- خدمات لجستیکی

در محیط مناطق آزاد، صادرات خدمات به‌ویژه در حوزه‌های:

- حمل‌ونقل
- گردشگری
- خدمات مالی
- پشتیبانی تجاری



می تواند اهمیت ویژه داشته باشد.

### نقش کارشناس توسعه صادرات در سازمان منطقه آزاد

وظایف این کارشناس ممکن است شامل:

۱. رصد بازارها
۲. شناسایی فرصت های صادراتی
۳. تحلیل موانع صادرات
۴. تسهیل ارتباط با تجار و تولیدکنندگان
۵. همکاری در رویدادهای تجاری و نمایشگاهی
۶. پیگیری مسائل مقرراتی
۷. تهیه گزارش های تحلیلی برای مدیران
۸. هماهنگی با گمرک، بازرگانی، حمل و نقل و مجوزها

### مهارت مورد نیاز

این کارشناس باید هم تحلیل اقتصادی بداند و هم فهم مقرراتی داشته باشد.

### ۸-۳. نقش کارشناس مجوزهای اقتصادی در تجارت

کارشناس صدور مجوز باید تشخیص دهد:

- کدام فعالیت نیازمند مجوز است،
- مرجع صدور مجوز کدام است،
- مدارک لازم چیست،
- زمان پاسخ گویی چقدر است،
- شرایط رد یا نقص پرونده چیست،
- چه چیزهایی نباید به صورت سلیقه ای مطالبه شود.

این موضوع به طور مستقیم با قانون بهبود محیط کسب و کار و درگاه ملی مجوزها مرتبط است.

### نکات مقایسه ای مهم

#### تفاوت کالای مجاز و مشروط

- مجاز: نیازمند مانع خاص فراتر از قواعد عمومی نیست.
- مشروط: نیازمند اخذ مجوز یا رعایت شرایط خاص است.

## تفاوت ممنوعیت قانونی و محدودیت اجرایی

- ممنوعیت قانونی ریشه در قانون یا حکم الزام‌آور دارد.
- محدودیت اجرایی ممکن است ناشی از ضوابط موقتی، فنی یا سیاستی باشد.

## تفاوت توسعه صادرات با فروش مقطعی

- توسعه صادرات ناظر بر حضور پایدار در بازار هدف است.
- فروش مقطعی لزوماً به معنای توسعه صادرات نیست.

## جمع‌بندی و تست‌های فصل سوم

### جمع‌بندی

۱. مقررات صادرات و واردات چارچوب حقوقی تجارت خارجی را مشخص می‌کنند.
۲. کالاها از حیث تجاری می‌توانند مجاز، مشروط یا ممنوع باشند.
۳. توسعه صادرات نیازمند سیاست‌گذاری، بازاریابی، کیفیت، اسناد صحیح و تسهیل مقررات است.
۴. اسناد تجاری و گمرکی نقش کلیدی در تجارت خارجی دارند.
۵. مجوزهای تخصصی با مجوزهای بازرگانی تفاوت دارند.
۶. تخلف در اظهار، ارزش، تعرفه و مجوز از موضوعات مهم این حوزه است.

### تست‌ها

#### سوال ۱

کالای مشروط کدام است؟

الف) کالایی که ورود یا صدور آن مطلقاً ممنوع است

ب) کالایی که ورود یا صدور آن منوط به اخذ مجوز یا رعایت شرایط خاص است

ج) کالایی که هیچ مقرره‌ای درباره آن وجود ندارد

د) کالایی که فقط در داخل کشور تولید می‌شود

پاسخ صحیح: ب

#### سوال ۲

کدام سند برای احراز منشأ کالا اهمیت ویژه دارد؟

الف) برگ مرخصی

ب) گواهی مبدأ

ج) فرم غیبت

د) صورت جلسه داخلی

پاسخ صحیح: ب

## فصل چهارم

### اصول بازاریابی بین الملل و توسعه صادرات

#### بازاریابی بین الملل چیست؟

بازاریابی بین الملل فرایند شناسایی، تحلیل، برنامه ریزی و اجرای فعالیت های بازاریابی در بازارهای خارجی است.

هدف آن فقط فروش کالا نیست، بلکه:

- شناخت بازار هدف
- تطبیق محصول
- انتخاب کانال مناسب
- قیمت گذاری رقابتی
- برندسازی
- تداوم حضور در بازار بین المللی

را دنبال می کند.

#### تفاوت با بازاریابی داخلی

در بازاریابی بین الملل، بنگاه با متغیرهای پیچیده تری مواجه است:

- تفاوت زبان و فرهنگ
- مقررات گمرکی و تجاری
- تعرفه
- استانداردها
- فاصله جغرافیایی
- ریسک سیاسی و ارزی
- رقابت بین المللی

### ۴-۱. مراحل ورود به بازار خارجی

۱. انتخاب بازار هدف

۲. بررسی تقاضا

۳. تحلیل رقبا

۴. شناخت مقررات مقصد

۵. بررسی هزینه حمل و لجستیک

۶. تعیین روش ورود

۷. انتخاب شریک یا نماینده

۸. تطبیق بسته‌بندی و استاندارد

۹. قیمت‌گذاری

۱۰. خدمات پس از فروش و پشتیبانی ارتباطی

### تحقیقات بازار بین‌المللی

هیچ برنامه صادراتی موفق بدون تحقیق بازار شکل نمی‌گیرد.

### موضوعات مهم در تحقیقات بازار

- اندازه بازار
- قدرت خرید
- ذائقه مصرف‌کننده
- فرهنگ خرید
- ترجیحات بسته‌بندی
- رقبا
- تعرفه‌ها
- الزامات فنی و استاندارد
- کانال‌های توزیع
- ریسک‌های تجاری

### نکته آزمونی

در سؤالات آزمونی، تحقیق بازار معمولاً به‌عنوان اولین گام منطقی توسعه صادرات پایدار مطرح می‌شود.

### ۴-۲. روش‌های ورود به بازار بین‌المللی

- صادرات مستقیم
- صادرات غیرمستقیم

- اعطای نمایندگی
- مشارکت با شریک محلی
- سرمایه‌گذاری مشترک
- تأسیس شعبه یا شرکت
- قراردادهای لیسانس یا فرانشیز در موارد مرتبط

انتخاب روش ورود به:

- ماهیت محصول
- منابع بنگاه
- مقررات کشور مقصد
- میزان ریسک‌پذیری
- استراتژی توسعه بازار

بستگی دارد.

### آمیخته بازاریابی بین‌الملل

آمیخته بازاریابی معمولاً شامل چهار عنصر اصلی است:

۱. محصول
۲. قیمت
۳. توزیع
۴. ترفیع

### ۱) محصول

در بازار بین‌المللی ممکن است نیاز باشد:

- بسته‌بندی تغییر کند
- کیفیت ارتقا یابد
- برچسب‌گذاری استاندارد شود
- ویژگی‌های محصول با سلیقه بازار سازگار شود

### ۲) قیمت

قیمت‌گذاری صادراتی باید هزینه‌های:

- تولید
- حمل

- بیمه
- تعرفه
- کارمزد
- نرخ ارز
- سود مورد انتظار

را در نظر بگیرد.

### ۳-۴. توزیع و کانال‌های فروش

در صادرات، انتخاب کانال مناسب بسیار مهم است:

- نماینده فروش
- توزیع‌کننده
- عمده‌فروش
- خرده‌فروش
- پلتفرم‌های دیجیتال
- تجارت الکترونیکی
- قرارداد مستقیم با خریدار نهایی

### ۴-۴. ترفیع و تبلیغات

تبلیغات در بازار بین‌الملل باید:

- متناسب با فرهنگ مقصد باشد
- پیام روشن داشته باشد
- اعتماد ایجاد کند
- مزیت رقابتی را نشان دهد

برند، مزیت رقابتی و بسته‌بندی

### ۴-۵. برند

برند فقط نام یا نشان نیست؛ بلکه تصویر ذهنی مشتری از کالا یا خدمت است.

اهمیت برند در صادرات

- اعتمادسازی

- تمایز از رقبا
- افزایش قدرت قیمت گذاری
- وفاداری مشتری
- تسهیل توسعه بازار

#### ۴-۶. مزیت رقابتی

مزیت رقابتی ممکن است ناشی از:

- قیمت مناسب
- کیفیت بهتر
- تحویل سریع تر
- خدمات بهتر
- بسته بندی مناسب تر
- دسترسی آسان تر
- نوآوری

باشد.

#### ۴-۷. بسته بندی

بسته بندی در صادرات نقش مهمی در:

- حفظ کالا
- حمل و نقل
- جلب مشتری
- رعایت استانداردها
- ارائه اطلاعات

دارد.

#### موانع توسعه صادرات

موانع صادراتی ممکن است:

داخلی باشند:

- ضعف کیفیت
- کمبود اطلاعات بازار

- مشکلات مالی
- ضعف بسته‌بندی
- ناآشنایی با مقررات

## فصل هشتم

### اصول اقتصاد خرد و کلان کاربردی + جمع‌بندی نهایی

#### اقتصاد خرد کاربردی

اقتصاد خرد رفتار واحدهای اقتصادی مانند:

- مصرف‌کننده
- تولیدکننده
- بنگاه
- بازار
- خریدار
- فروشنده

را بررسی می‌کند.

برای پست‌های:

- کارشناس سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات
- کارشناس هماهنگی اقتصادی
- کارشناس صدور مجوزهای اقتصادی
- حتی کارشناس امور گمرکی

درک مفاهیم پایه اقتصاد خرد مهم است؛ زیرا بسیاری از تصمیمات اقتصادی و مقرراتی بر رفتار بنگاه و بازار اثر می‌گذارند.

## ۸-۱. عرضه و تقاضا

### تقاضا

تقاضا بیانگر مقدار کالایی است که مصرف‌کنندگان در قیمت‌های مختلف، مایل و قادر به خرید آن هستند.

### عرضه

عرضه بیانگر مقدار کالایی است که تولیدکنندگان در قیمت‌های مختلف، مایل و قادر به عرضه آن هستند.

### نکته کاربردی

سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی دوغانرون



قیمت تعادلی در نقطه تلاقی عرضه و تقاضا شکل می‌گیرد.

## اهمیت برای آزمون

اگر مقرراتی باعث افزایش هزینه واردات یا تولید شود، ممکن است:

- عرضه کاهش یابد
- قیمت افزایش یابد
- رقابت‌پذیری کاهش پیدا کند

این نوع تحلیل برای پست‌های اقتصادی بسیار مهم است.

## ۲-۸. کشش

کشش نشان می‌دهد که مقدار تقاضا یا عرضه تا چه اندازه به تغییرات عوامل مختلف، به‌ویژه قیمت، حساس است.

### انواع مهم

- کشش قیمتی تقاضا
- کشش درآمدی
- کشش متقاطع
- کشش عرضه

### کاربرد در تجارت و صادرات

اگر تقاضای کالای صادراتی در بازار هدف **کشش‌پذیر** باشد، افزایش قیمت ممکن است باعث کاهش شدید فروش شود.

اگر **کم‌کشش** باشد، بازار نسبت به قیمت حساسیت کمتری دارد.

### هزینه، تولید و رقابت

## ۳-۸. هزینه تولید

هزینه تولید شامل:

- هزینه ثابت
- هزینه متغیر
- هزینه نهایی
- هزینه متوسط

است.

## اهمیت کاربردی

در صادرات، بنگاه باید هزینه‌های زیر را در نظر بگیرد:

- تولید
- بسته‌بندی
- حمل‌ونقل
- بیمه
- تشریفات
- تعرفه
- هزینه‌های مالی و ارزی

اگر این هزینه‌ها زیاد شوند، مزیت صادراتی کاهش می‌یابد.

#### ۴-۸. ساختار بازار

بازارها از نظر رقابت کامل یکسان نیستند. ساختارهای مهم عبارت‌اند از:

۱. رقابت کامل
۲. انحصار
۳. رقابت انحصاری
۴. انحصار چندجانبه

#### نکته مهم

برای تحلیل اثر مقررات بر کسب‌وکار، باید بدانیم که:

- مقررات می‌توانند ورود به بازار را آسان یا دشوار کنند
- انحصار می‌تواند مانع رقابت‌پذیری شود
- شفافیت و کاهش موانع به افزایش رقابت کمک می‌کند

#### ۵-۸. بهره‌وری

بهره‌وری یعنی استفاده بهتر از منابع برای تولید بیشتر یا بهتر.

در سطح سازمانی و منطقه‌ای، بهره‌وری تحت تأثیر این عوامل است:

- فناوری
- مهارت نیروی انسانی
- کیفیت مدیریت
- سرعت مجوزها

- هزینه مبادله
- شفافیت مقررات
- زیرساخت

### ارتباط با مناطق آزاد

یکی از اهداف مناطق آزاد، کمک به ارتقای بهره‌وری از طریق تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری است.

### اقتصاد کلان کاربردی

اقتصاد کلان به متغیرهای بزرگ اقتصادی می‌پردازد، مانند:

- رشد اقتصادی
- تورم
- بیکاری
- سرمایه‌گذاری
- نرخ ارز
- صادرات و واردات
- تراز تجاری
- نقدینگی

این مفاهیم برای کارشناس هماهنگی اقتصادی و کارشناس سرمایه‌گذاری اهمیت ویژه‌ای دارند.

### ۸-۶. رشد اقتصادی

رشد اقتصادی به افزایش تولید و درآمد در سطح کلان اشاره دارد.

عوامل مؤثر بر رشد:

- سرمایه‌گذاری
- فناوری
- بهره‌وری
- ثبات اقتصادی
- نیروی انسانی
- تجارت
- محیط کسب‌وکار مناسب

نکته

## ۷-۸. تورم

تورم افزایش مستمر سطح عمومی قیمت‌هاست.

### آثار تورم

- کاهش قدرت خرید
- افزایش نااطمینانی
- دشوار شدن برنامه‌ریزی
- افزایش هزینه تولید
- کاهش رقابت‌پذیری

### اهمیت برای آزمون

در تحلیل جذب سرمایه‌گذاری، تورم بالا معمولاً یک عامل منفی برای پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد تلقی می‌شود.

## ۸-۸. نرخ ارز

نرخ ارز از مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر:

- صادرات
- واردات
- هزینه تولید
- قیمت مواد اولیه
- جذابیت سرمایه‌گذاری

است.

### تحلیل ساده

- افزایش نرخ ارز ممکن است صادرات را از نظر قیمتی رقابتی‌تر کند،
- اما همزمان هزینه واردات مواد اولیه و تجهیزات را افزایش دهد.

### نکته آزمونی

اثر نرخ ارز یک‌بعدی نیست و باید هم‌زمان چند اثر آن را دید.

تجارت خارجی، سرمایه‌گذاری و محیط کسب‌وکار در اقتصاد کلان

## ۹-۸. تراز تجاری

تراز تجاری تفاوت بین صادرات و واردات است.

**اگر صادرات بیشتر از واردات باشد:**

ممکن است تراز تجاری مثبت شود.

**اگر واردات بیشتر از صادرات باشد:**

ممکن است تراز تجاری منفی شود.

**نکته**

منفی یا مثبت بودن تراز تجاری همیشه به تنهایی خوب یا بد نیست؛ بلکه باید ساختار اقتصاد، نوع واردات و وضعیت تولید نیز بررسی شود.

#### ۸-۱۰. بیکاری

بیکاری از شاخص‌های مهم اقتصاد کلان است.

سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات می‌توانند از طریق:

- ایجاد واحدهای تولیدی
  - گسترش خدمات
  - تقویت تجارت
  - توسعه زنجیره ارزش
- به کاهش بیکاری کمک کنند.

#### ۸-۱۱. محیط کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری

محیط کسب‌وکار نامناسب می‌تواند:

- هزینه‌ها را بالا ببرد
- سرمایه‌گذار را دل‌سرد کند
- زمان اجرای طرح را افزایش دهد
- صادرات را دشوار کند
- رقابت‌پذیری را کاهش دهد

در مقابل، محیط کسب‌وکار مناسب با ویژگی‌های زیر شناخته می‌شود:

- شفافیت
- ثبات نسبی
- سرعت در مجوزدهی

- کاهش بروکراسی
- دسترسی به اطلاعات
- حمایت قانونی
- امکان پیش‌بینی بهتر

## ۸-۱۲. تحلیل ترکیبی برای مشاغل آزمون

### کارشناس سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات

باید بتواند رابطه بین:

- نرخ ارز
- تورم
- هزینه تولید
- مزیت صادراتی
- امنیت سرمایه‌گذاری
- محیط کسب‌وکار

را تحلیل کند.

### کارشناس هماهنگی اقتصادی

باید از مقررات صرف عبور کرده و آثار اقتصادی آن‌ها را نیز بفهمد.

### کارشناس مجوزهای اقتصادی

باید بداند تأخیر در صدور مجوز فقط یک مسئله اداری نیست، بلکه بر هزینه سرمایه‌گذاری و اشتغال اثر می‌گذارد.

### کارشناس امور گمرکی

باید درک کند که تعرفه و رویه‌های گمرکی چگونه بر رقابت‌پذیری و هزینه تجارت اثر دارند.

### جمع‌بندی نهایی کل جزوه + تست‌های پایانی

### جمع‌بندی نهایی کل مباحث

### مهم‌ترین نکات نهایی

### ۱) در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی

- قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، متن پایه است.
- سرمایه خارجی فقط پول نقد نیست.

- حمایت از سرمایه‌گذار در چارچوب قانون انجام می‌شود.
- امنیت حقوقی و امکان انتقال منافع از عناصر مهم جذب سرمایه‌اند.

## ۲) در حوزه صادرات و واردات

- شناخت کالای مجاز، مشروط و ممنوع بسیار مهم است.
- تجارت خارجی بدون شناخت اسناد، مجوزها و ضوابط اجرایی ممکن نیست.
- توسعه صادرات نیازمند ترکیب مقررات مناسب و بازاریابی مؤثر است.

## ۳) در حوزه گمرک

- قانون امور گمرکی و آیین‌نامه اجرایی آن مبنای اصلی هستند.
- اظهار صحیح، تعرفه صحیح و ارزش‌گذاری صحیح اهمیت بنیادی دارند.
- هر اختلاف گمرکی قاچاق نیست.
- رویه‌های گمرکی باید از یکدیگر تفکیک شوند.

## ۴) در حوزه تعرفه و طبقه‌بندی

- طبقه‌بندی صحیح مقدمه اعمال درست مقررات است.
- تعرفه فقط ابزار اخذ حقوق ورودی نیست، بلکه ابزار سیاست‌گذاری نیز هست.

## ۵) در حوزه مجوزهای اقتصادی

- قانون بهبود محیط کسب‌وکار و مقررات درگاه ملی مجوزها اهمیت زیادی دارند.
- صدور مجوز باید شفاف، سریع، غیرسلیقه‌ای و قانون‌مند باشد.
- مطالبه مدارک خارج از ضابطه از خطاهای مهم نظام مجوزدهی است.

## ۶) در حوزه اقتصاد کاربردی

- عرضه و تقاضا، کشش، هزینه، بهره‌وری، تورم، نرخ ارز و رشد اقتصادی از مفاهیم کلیدی‌اند.
- کارشناس اقتصادی باید بتواند اثر مقررات را بر رفتار اقتصادی تحلیل کند.

## تست‌های پایانی جامع

### سوال ۱

کدام گزینه درباره حمایت از سرمایه‌گذار خارجی صحیح‌تر است؟

- الف) حمایت کاملاً مطلق و بدون قید است
- ب) حمایت فقط برای سرمایه‌گذاری نقدی است
- ج) حمایت در چارچوب قانون و ضوابط مقرر اعمال می‌شود

د) هیچ سازوکار قانونی برای حمایت وجود ندارد

پاسخ صحیح: ج

## سوال ۲

کدام مورد از مهم‌ترین تفاوت‌های کالای مشروط و کالای ممنوع است؟

الف) کالای مشروط نیازمند شرایط یا مجوز خاص است، اما کالای ممنوع اصولاً قابل ورود یا صدور نیست

ب) هیچ تفاوتی ندارند

ج) کالای ممنوع فقط مالیات بیشتری دارد

د) کالای مشروط نیازی به مقررات ندارد

پاسخ صحیح: الف

## سوال ۳

طبقه‌بندی صحیح کالا چه اثری دارد؟

الف) فقط بر ظاهر اسناد اثر دارد

ب) بر حقوق ورودی، مجوزها و محدودیت‌های قانونی اثر می‌گذارد

ج) فقط برای بایگانی اهمیت دارد

د) فقط در صادرات خدمات کاربرد دارد

پاسخ صحیح: ب

## سوال ۴

کدام مورد با فلسفه بهبود محیط کسب‌وکار سازگارتر است؟

الف) افزایش ابهام در مقررات

ب) طولانی کردن فرآیندها بدون دلیل

ج) شفافیت، تسهیل و کاهش موانع

د) مطالبه مدارک نامعلوم و متغیر

پاسخ صحیح: ج

## سوال ۵

سازمان منطقه آزاد تجاری – صنعتی دوغانرون



کدام متغیر اقتصاد کلان اثر مهمی بر صادرات، واردات و سرمایه‌گذاری دارد؟

الف) فقط شماره بایگانی

ب) نرخ ارز

ج) رنگ فرم اداری

د) محل نشستن کارشناس

پاسخ صحیح: ب